

Beszámoló az Egyházi Könyvtárak Egyesülése tevékenységéről 2004 és 2007 között

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése 1994-ben alakult, 1995-től hivatalosan bejegyzett, felekezeti hovatartozástól független, ökumenikus munkaközösség, egyesület.

A szervezet alapszabályban megfogalmazott célja: „... a magyarországi egyházi könyvtárak együttműködésének előmozdítása, lehetőség szerinti közös álláspont kialakítása és tapasztalatok kicserélése az alábbi területeken: a., az egyházi könyvtáraknak egyházukban és a társadalomban betöltendő szerepe, b., könyvtári feldolgozó munka és gyűjtőkörök, valamint c., muzeális értékek őrzése.”

Az egyesület ügyeit az elnök, titkár, kamarás, tisztagú elnökség és háromtagú felügyelő bizottság intézi. Az elnököt az elnökséget alkotó felekezetek (katolikus – protestáns) háromévenként felváltva adják. Az elnök, az elnökségi tagok és a felügyelő bizottság tagjai megbízatása három évre szól.

Az egyesülés legfőbb szerve a közgyűlés. A közgyűlés évente ülésezik, a több napos összejövetel programjában a közgyűlésen túl tudományos konferencia, szakmai délelőtt és kirándulás, valamint ökumenikus lelki program is szerepel. Az összejöveteleket minden évben más-más felekezet és könyvtár rendezi.

Az éves összejövetel szokásos időpontja június utolsó hetének első három napja, a „munkaév” így júniustól júniusig tart.

Közgyűlések, elnökségi ülések

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének *közgyűlése* az alapszabálynak megfelelően az elmúlt években évente ülésezett. A 2004. évi tisztújító közgyűlést Kalocsán és Kecskeméten, a 2005. évi közgyűlést Csurgón, a 2006. évit Szegeden rendeztük, idén Szombathely volt a házigazdánk.

Az elnökség tagjai e-mailben és telefonon folyamatosan kapcsolatban álltak egymással, az egy-egy feladat megoldására alakuló bizottság tagjai személyesen is találkoztak. A teljes *elnökség* – szintén az alapszabálynak megfelelően – 2004 és 2007 között évente legalább kétszer ülésezett.

Konferenciák és szakmai délelőttök az éves összejöveteleken

A közgyűléshez kapcsolódóan minden évben *tudományos konferenciát* is szervezünk. A szakmai konferenciák témája egy, az elmúlt évek során kialakult rendet követ: az egyik évben állományvédelem, restaurálás, állagmegóvás, egyéb „régikönyves” témákról, a másik évben az adatbázis-építés, számítógépes feldolgozás, digitalizálás kérdéseiről hallunk. Előadóinkat a szakma hozzáértő képviselői közül kérjük fel.

Szakmai konferenciáink témái-címei az elmúlt három évben a következők voltak: 2004: *Egyházi könyvtárak a változó hazai könyvtárügyben (Stratégia, cél, jövőkép, menedzsment)*; 2005: „*A tudás gyökere keserű, gyümölcse pedig gyönyörűsége*” (Apáczai Csere János) – *egyházi iskolai könyvtárak régen és ma*; 2006: *A jövő korszerű könyvtárai: modernizálás műemléki környezetben, könyvtárépítés, könyvtártechnológia*; 2007: *Műhelymunka egyházi könyvtárakban*.

Eleinte az éves közgyűlésekhez kapcsolódóan, az utóbbi két évben pedig már szakmai délelőttök keretében szakmai előadások is elhangzottak az egyes könyvtárakban folyó kutató- és

műhelymunkáról, valamint az egyházi könyvtárakat érintő kérdésekről. 2005-ben az egyesületi munkacsoportok vezetői számoltak be a szakmai csoportok tevékenységéről, megismerkedtünk egy cédékiadvánnyal és hallhattunk szoftveres felmérésről és az állományvédelemről is. 2006-ban a vallási és kulturális turizmus, ismeretterjesztés volt a szakmai délelőtti fő témája, és beszámolókból tájékozódhattunk egyéb aktualitás programokról: MOKKA-R egyesület, egyházi könyvtárak szakfelügyelete, szoftverváltással kapcsolatos pályázat. 2007-ben a szakmai délelőtti címe: *Kultusz, kultúra, hagyomány*. Ezen az egyházi gyűjteményekben dolgozó kollégák nem könyvtári, hanem művelődéstörténeti, kultúrtörténeti kutatásairól hallhattunk előadásokat.

Szakmai napok, konferenciák, értekezletek, továbbképzések

Az egyesület év közben is rendezett házi konferenciákat, szakmai napokat, továbbképzéseket.

2005-ben: szoftverbemutatót szerveztünk; a Corvina, a HunTéka és a Szikla program „mutatkozott be”. Szakmai napot tartottunk a MOKKA és a MOKKA-R – egyesületről. Konferenciát szerveztünk *Állományvédelem a rendőr, a biztonság-technikai szakember, a jogszabályalkotók, a restaurátor és a könyvtáros szemszögéből* címmel. Elindítottuk *Szomszédolás* című programsorozatunkat, mely 2006-ban és 2007-ben is folytatódott. Szomszédolásunk helyszínei: 1. Szentendre: a Szerb Ortodox Egyházmegye Gyűjteményei és *Schramkó Péter* restaurátor műhelye, 2. a Magyarországi Unitárius Egyház és a Rabbiképző Egyetem Könyvtára, 3. a Ráday Könyvtár és az Országos Evangélikus Könyvtár, 4. a Pálos Könyvtár és a Piarista Könyvtár, 5. a Képzőművészeti Egyetem Könyvtára – az Opera, 6. az Országgyűlési Könyvtár – a Parlament, az MTA Könyvtár – Kézirattára és Keleti Gyűjteménye. Ez a programsorozat nemcsak az egyházi könyvtárban dolgozó kollégák, hanem más könyvtártípusban dolgozók körében is igen kedvelt volt.

2006-ban konferenciát tartottunk *Az antikváriumok világa az antikvárius, a könyvgyűjtő és a könyvtáros szemével*, valamint *Pályázatok a pályázató, a kuratóriumi tag (elbíráló) és a pályázató könyvtáros szemszögéből* címmel. Elindítottunk *Vendégünk* című programsorozatunkat.

Első vendégeink az IKSZ, az MKE és a Publika Könyvtári Kör voltak.

2007-ben szakmai értekezletet tartottunk a kulturális szakemberek szervezett továbbképzéséről és az egyházi könyvtárakban folyó szakfelügyeletről. Két-két napos „régikönyves” és „digitalizálás” szakmai továbbképzést szerveztünk „...holtig megőrzött tanulási vágy nélkül jó könyvtáros el sem képzelhető” (Dávid Antal) és *Digitalizálás – Miért? Mit? Hogyan? Mivel?* címmel. Ez utóbbi két a programot a Kataliston is meghirdettük, illetve a Könyvtári Levelező/lapban is közzétettük. Felhívásunkra meglepően sok „külsős” (nem egyházi könyvtárban dolgozó) kolléga is részt vett ezeken a rendezvényeken.

Munkacsoportok

Az egyházi könyvtárak a 2004. évi közgyűlés után létrehozott munkacsoportokban végzik a munkájukat. 2005 januárjában találkozott először a PR-es, a szoftveres, a gyűjtőkori együttműködés megszervezésére indított folyóiratos, és a gyűjteményi könyvtárakat összefogó munkacsoport.

1. A PR munkacsoportot a PR „szükségességének” felismerése hozta létre. A munkacsoport célja: megfelelő és hatékony „reklám” – magunkról a korszerű technika felhasználásával.

A megvalósítás, a munkacsoport munkájának előzménye és eredménye: 1996-ban, majd 1999-től 2004-ig minden évben papír alapú névtár jelent meg az egyházi könyvtárak adataival. 2000-től próbáltuk megteremteni az egyesület folyamatos jelenlétét a szaksajtóban. 2002-től él a belső levelezőlistánk, 2003-tól honlapunk (www.eke.hu), 2004-ben indítottuk útjára az EKE Hírlevelet, 2005-től háromévente adjuk ki címtárunkat. Szívesen tartunk előadásokat az egyesületről, az egyházi könyvtárakról különböző szakmai rendezvényeken.

Tevékenysége: A munkacsoport folyamatosan frissítette a honlapot, gondozta a levelezőlistát. Háromhavonta megjelent az EKE Hírlevél, és elkészült a legfrissebb címtár.

2. A szoftveres munkacsoport előzménye: Az 1990-es évek közepétől minden egyházi könyvtárban elkezdődött a számítógépes feldolgozás – különböző programokkal. Legtöbb helyen az Orbis programot használták. 2000-ben létrejött a Theca internetes adatbázis, amely közös kereső-

felületet biztosít hét egyházi könyvtár nem teljes anyagának elérésére.

Célunk – már a Theca bevezetésével is – a különböző programokat használó könyvtárak közötti kapcsolatteremtés, kapcsolódás lehetőségének megteremtése nemzeti és nemzetközi adatbázisokhoz, valamint adatszolgáltatás volt. Ezt a Theca nem valósította meg részben az Orbis program sajátosságaiból adódóan – bár a program akkor még megfelelő volt –, részben mert csak hat magyarországi és egy határon túli könyvtár anyagának egy része kereshető benne, és azért is, mert az adatbázis frissítése alkalomszerűen történik. A korszerű adatszolgáltatás, érdembeli kapcsolódás és részvétel nemzeti és nemzetközi adatbázisokban feltétele valamilyen integrált rendszer bevezetése.

A megvalósítás: Már 2004-ben és 2005 folyamán is több szakmai napot és megbeszélést tartottunk, elkészítettünk egy felmérést és történeti áttekintést az egyházi könyvtárakban folyó számítógépes munkáról. A felmérés és történeti áttekintés megjelent a szaksajtóban. (*Kövécsek Il-dikó és Baranya Péter* cikke – Könyvtári Levelező/lap 2005. májusi és júliusi szám.) A felmérés alapján összeállítottunk egy szakmai anyagot, melyet benyújtottunk a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumához (NKÖM). Munkánk eredményeként pályázati támogatásban részesült néhány, a szoftverváltásra kész egyházi könyvtár, így újabb hét egyházi könyvtár 2006-tól integrált rendszert használhatott. Ezek a könyvtárak Corvina programra váltottak. Mivel a pályázati támogatást csak 2006-ban kaptuk meg, a munka is csak ettől az évtől kezdődhetett meg. Megvásároltuk a programot, létrejöttek a szerződések, az érintett könyvtárosok tanfolyamon vettek részt, tesztelték az új programot, és elkezdődött a konverzió előkészítése, több helyen be is fejeződött. Napjainkban minden egyházi könyvtárban használnak valamilyen számítógépes programot a kollégák, kb. húsz egyházi könyvtárban használnak integrált rendszert.

3. A *folyóirat* munkacsoportot a gyűjtőköri együttműködés szükségessége hívta életre. A romló gazdasági helyzetben egyre kevesebb pénz jut dokumentumvásárlásra. A nem egyházi könyvtárak gyakorlatának megfelelően hasznosnak láttuk, hogy elkészítsünk egyféle leltárjegyzéket. (Ilyet készít pl. a győri megyei könyvtár, feltérképezve, hogy a megye könyvtáraiba

milyen folyóiratok járnak). Az egyházi könyvtárakba sok szaklap jár, köztük különösen is fontosak az idegen nyelvűek, melyek beszerzése nem könnyű, és az áruk is borsos. Egy internetes vagy akár nyomtatott leltárjegyzék segítségével ezeket a folyóiratokat a „civil” könyvtárak és könyvtárhasználók s közülünk az igen-igen rossz anyagi körülmények között létező könyvtárak is elérhetnék, ha maguk nem tudják is beszerezni az adott folyóiratot. A folyóirat munkacsoport koordinálást a Szegedi Hittudományi Főiskola Könyvtárának munkatársai vállalták.

A munkacsoport célja, hogy felmérje az egyházi könyvtárakban lévő magyar és idegen nyelvű folyóirat állományt, összegyűjtse a folyóiratok címeit, a példányok adataival együtt. Ezáltal jobban megismerhetjük egymás állományát, lehetségessé válik a tartalomjegyzék szolgáltatás, cikkek fénymásolatának kérése és küldése.

A megvalósítás: A 2004. év végéig elkészült egy úrlap és az úrlap segítségével a folyóirat-állomány – és a munkára való készség – feltérképezése. A munkacsoport 2005 januárjában találkozott először. A megbeszéléseken részt vettek mindazoknak a könyvtáraknak a könyvtárosai, akik adatszolgáltatóként közreműködtek. Voltak, akik kész anyaggal érkeztek, voltak, akik csak ezután álltak neki a feldolgozásnak.

A folyóirat munkacsoport munkájának eredményeként 2005 óta egy adatbázis-leltárjegyzék található az EKE honlapján a kurrens folyóiratokról (PELE PERiodika LELtár adatbázis). Jelenleg hét könyvtár állományadatait tartalmazza a rendszer. Kívánatos és hasznos lenne, ha újabb könyvtárak csatlakoznának az adatbázishoz.

4. A *gyűjteményi könyvtárakat összefogó (digitalizálás) munkacsoport* előzményei: 2003-ban az EKE részt vett a nemzeti kulturális vagyoni felmérésére (digitalizálás szempontjából) irányuló munkacsoport munkájában. 2005-ben készült el az *Országos könyvtári digitalizálási terv*, melynek megvalósítása 2007 és 2013 között várható. A terv elkészítésben és véleményezésében is részt vettünk.

Cél: A digitalizálás nemcsak divatos, hanem számunkra, egyháziak számára elsődlegesen állományvédelmi és másodlagosan ismeretterjesztési (vallási és kulturális ismeretterjesztés, turizmus) szempontból szükséges elvégzendő feladata a könyvtáraknak, levéltáraknak. A digitalizálás óriási munka; valóban tervezést és országos, sőt nemzetközi összefogást igényel.

Megvalósítás: Egészen tágran értelmezhető digitalizálás (melybe a számítógépes adatbázis építése, internetes tartalomszolgáltatás, CD-ROM készítése stb. is beletartozik) több formában és több egyházi könyvtárban történt. Ezt segítette – olykor hátráltatta – több országos program (pl. pályázat), és ösztönözte az az igény, hogy cédén vagy interneten megmutassuk a kincseinket. A munka sajnos némiképpen párhuzamosan történt az egyes könyvtárakban, az egyesület ezért is próbálta meg összefogni az egyedi próbálkozásokat munkacsoport létrehozásával, továbbképzés szervezésével, szakmai érdekképviselettel (tárgyalásokkal).

• *A munkacsoport létrehozása és munkája:* A munkacsoport elkészített egy felmérő lapot, és az adatszolgáltatás az együttműködésre kész könyvtárak részéről megtörtént. Tervünk egy adatbázis létrehozása és szolgáltatása volt a muzeális anyagról, s lehetőség szerint egy EEK (Egyházi Elektronikus Könyvtár) létrehozása és szolgáltatása a modern teológiai anyagból az egyesület honlapján. Végül nem ez a nagyszabású terv valósult meg, de egyféle közös produktumként létrejött az EKE honlapján egy linkgyűjtemény *Digitalizált dokumentumok egyházi gyűjteményekben* címmel (www.eke.hu).

• *Továbbképzés:* Az egyesületet megkereső digitalizálással foglalkozó cégeket azzal szoktuk türelemre inteni, hogy várjuk meg az országos digitalizációs terv elindulását és megvalósulását. Ugyanakkor mindig szorgalmaztuk, hogy közülünk minél többen tegyenek szert elméleti és gyakorlati ismeretekre a digitalizálásról, hogy felkészülten és ugrásra készen állva tudjunk bekapcsolódni az országos programokba. Ezért szerveztük a digitalizációs szakmai napokat, továbbképzéseket 2007 tavaszán. De azért is, mert a digitalizálás nagyon költséges vállalkozás, nekünk pedig kevés pénzünk van, és vannak olyan feladatok, amelyeket „házilag” is el tudunk végezni. Az sem árt, ha felkészülten (felkészültebben) tudunk tárgyalni a digitalizációs szakemberekkel, mert így kevésbé érezhetjük magunkat kiszolgáltatottnak.

• *Érdekképviselet:* Tárgyalásokat, megbeszéléseket tartottunk különböző digitalizálással foglalkozó intézményekkel, cégekkel.

A szervezett munkacsoportokon túl „ad hoc” társulások foglalkoztak egyéb fontos feladatokkal. Ilyen volt pl. az állományvédelem, a régi

könyvek gondozása, kezelése – mely könyvtárakban kiemelt feladat –, vagy a pályázatok, pályázati lehetőségek kérdése.

1. *Az állományvédelem* – gyűjteményeinkből adódóan kiemelten fontos feladat nálunk, egyházi könyvtáraknál. Az 1990-es évek közepétől az egyházi könyvtárak folyamatosan pályázhattak a Nemzeti Kulturális Alapnál (NKA) általános és egyedi restaurálásra.

2005-ben a szokásos NKA-s pályázatokon kívül egy pályázatként bonyolódó, de nem megpályázandó minisztériumi támogatás keretében 20 millió forintot kaptak az egyházi könyvtárak állományvédelmi eszközök (vagyon- és tűzvédelmi rendszer korszerűsítése, páraelszívó berendezés, takarítógép, porszívó, UV-fólia) beszerzésére. Ezt a jelentősnek mondható támogatást előkészítendő tartottunk egy szakmai napot (l. fentebb), és elvégeztünk egy felmérést, mely alapján összeállítottunk egy szakmai anyagot, és benyújtottuk a minisztériumhoz. A felmérés eredményét egy cikkben foglaltam össze, amely a Könyvtári Levelező/lapban és az EKE honlapján is olvasható. (Ásványi Ilona: *Állományvédelem egyházi könyvtárakban*. In: *Könyvtári Levelező/lap* 2006. július p. 3–11. www.eke.hu/olvasnivalo). A pályázati támogatást 2006-ban kaptuk meg, így ezt a fejlesztést tavaly valósíthattuk meg.

2. Az egyesület kezdettől fogva felhívta a figyelmet a *pályázatokra*, az utóbbi években pedig szinte rendszeres egyeztetések, megbeszélések is történtek a pályázató intézményekkel (minisztérium, NKA, Nemzeti Civil Alapprogram – NCA). Készítettünk egy felmérést, ennek alapján összeállítottunk egy szakmai anyagot az egyházi könyvtárak pályázatairól és az ezzel kapcsolatos igényekről, szakmai napokat szerveztünk a témával kapcsolatban.

Részben az egyesület tevékenységének köszönhetően az 1990-es évek második felétől, a nyilvánosság vállalásának következményeként, kifejezetten az egyházi könyvtárak számára vagy más könyvtártípusok mellett az egyházi könyvtárak számára is megjelentek pályázatok.

Kifejezetten az egyesület tevékenységének köszönhetően az elmúlt években az egyházi könyvtárak többször kaptak *pályázatként bonyolódó, de nem mindig nyíltan kiírt támogatást* különböző célokra, összesen 63,5 millió Ft-ot:

• 2003-ban, 2004-ben *dokumentumvásárlásra* 7-7 millió Ft-ot;

- 2003-ban (2004-es kifizetéssel) 6 millió Ft-ot
- és 2004-ben (2005-ös kifizetéssel) 2,5 millió Ft-ot *restaurálásra, savtalanításra*;
- 2005-ben (2006-os kifizetéssel) 20 millió Ft-ot *állományvédelmi eszközök vásárlására*;
- 2005-ben (2006-os kifizetéssel) 5 millió Ft-ot *szoftverváltásra*;
- 2006-ban (2007-es kifizetéssel) 16 millió Ft-ot *dokumentumvásárlásra*.

Az egyesület pályázatai

2004 és 2007 között az egyesület nevében a következő szervezetekhez és témákban nyújtottunk be pályázati anyagot és nyertünk támogatást:

Az NKA-nál éves *programjaink és továbbképzéseink lebonyolítására* összesen 1 millió 760 ezer Ft támogatást nyertünk.

Az NKÖM – OKM-nél (Oktatási és Kulturális Minisztérium) két lezárt pályázatunk volt a fenti időszakban, összesen 386 ezer Ft-ot nyertünk, mindkét esetben *működési kiadásainkat* finanszírozhattuk a támogatás segítségével.

2005-től nyílt lehetőségünk arra, hogy az NCA-nál is pályázzunk. Innen szintén *működési kiadásokra* és az alapszabályban meghatározott feladatok támogatására remélhettünk pályázati segítséget. Az NCA-hoz négy alkalommal nyújtottunk be pályázati anyagot, három projektet bonyolítottunk le a támogatásból. Összesen 1 millió 350 ezer Ft-ot fordíthattunk *kommunikációs, utazási költségeink finanszírozására, továbbképzések, szakmai napok szervezésére*. Ebből a támogatási összegből 2006 decemberében vásároltunk egy *lap-topot* és egy *projektort*; ezek az eszközök nagy segítséget jelentettek és jelentenek szakmai rendezvényeink lebonyolítása során. 2007. április 25-i határidővel nyújtottuk be újabb pályázati anyagunkat, 990 ezer Ft támogatást kérve.

Közhasznúság

A pályázatokkal kapcsolatosan szólnunk kell a közhasznúságról is.

Már korábban is foglalkoztunk a gondolattal, de 2005-ben egészen határozottan felmerült, hogy hasznos és jó lenne, ha egyesületünket, más szervezetekhez hasonlóan (MKE, IKSZ) *közhasznú szervezetté* minősítenénk.

2005 tavaszán az elnökség úgy határozott, hogy kérjük a közhasznúságot, és indítsuk el az

ügyet. Mivel ezt az alapszabály-módosítást magunk nem tudtuk elvégezni, sőt el sem végezhetjük, jogászt kerestünk, aki átnézte az eddig érvényes és elkészítette a közhasznúsági státushoz szükséges módosított alapszabályt.

Mivel az egyesülés közhasznúvá nyilvánítása és a szervezetnek a továbbiakban közhasznúként működése olyan kérdés, amelyről a közgyűlésnek kell döntenie, a 2005. évi közgyűlés elé tártuk a kérdést.

A közhasznúsági státus elnyerésétől azt vártuk, hogy növekednek a pályázási lehetőségek, különösen az NCA-nál. Mire a közgyűlés elé került a kérdés, kiderült, hogy bizonyos pályázatokon a NCA-nál így is részt vehettünk, így a közgyűlés úgy döntött, hogy akkor (2005) nem kérjük a közhasznúvá nyilvánításunkat.

A finanszírozásért folytatott küzdelmek

Bár a rendszerváltás óta változott az egyházi könyvtárak sorsa, de a finanszírozásunk változatlanul problémás maradt. A mindenkori költségvetési törvénynek és uralkodó politikai hangulatnak kiszolgáltatva különösen is nehéz volt az utóbbi néhány év, 2005-ben pedig az egyházi könyvtárak éppen csak létezni voltak képesek.

A Magyar Köztársaság 2006. évi költségvetése az egyházi közgyűjtemények részére 500 millió forintot irányzott elő. Ez az összeg 305 millió forinttal (kb. 40%-kal) volt kevesebb, mint a 2005. évi.

A gyűjteményi támogatás 2006-ra tervezett csökkentésével több könyvtár fennmaradása is megkérdőjeleződött. Voltak olyan könyvtárak, amelyek már eddig is elbocsátásokra, munkaidő és nyitvatartási idő csökkentésére, bezárásokra stb. kényszerültek, nem beszélve a megkezdett és 2006-ban leállt könyvtári-szakmai programokról.

Amikor 2005 őszén ismertté váltak a 2006. évi költségvetés számai elnökségi ülést tartottunk, melyen megfogalmaztunk egy *tiltakozást*. Akciónkhoz a Magyar Egyházi Levéltárosok Egyesülete is csatlakozott. A tiltakozást eljuttattuk az egyházi ügyekért felelős államtitkárhoz, és tájékoztatásul a történelmi egyházak és felekezetek vezetőihez. Később az államtitkárral megbeszélést is folytattunk az ügyben.

A finanszírozással kapcsolatos küzdelmekhez tartozott, hogy rendkívüli elnökségi ülés keretében megbeszélésre hívtuk az Országgyűlés kulturális bizottságának elnökségét is. Elfogadták a

meghívást, az elnökség találkozott is velük 2006 júliusában, valamint megkerestük, felvettük a kapcsolatot és tárgyalásokat folytattunk az ún. Vatikáni Bizottsággal 2006 őszén.

Az elmúlt három évben helyzetünkről több alkalommal juttattam el szakmai anyagot különböző egyházi vezetőkhez, voltak, akikkel megbeszéléseket is folytattam.

Szakmai kapcsolatok – érdekképviseleti egyeztetések

Rendszeres és jó kapcsolatot alakítottunk a különböző fenntartói és szakmai szervezetekkel, intézményekkel, egyesületekkel: NKÖM-OKM, Könyvtári Intézet, Országos Széchényi Könyvtár; Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE), Informatikai és Könyvtári Szövetség (IKSZ), Publika Könyvtári Kör, Könyvtárostanárok Egyesülete; NKA, NCA, Nemzeti Periodika Adatbázis (NPA), Consortium of European Research Libraries (CERL), MOKKA – MOKKA-R; Neumann-ház, Pytheas Kiadó és Nyomda, Arcanum.

Részt vettünk a fenti szervezetek, intézmények által szervezett szakmai konferenciákon, programokon.

Részvétel a szakmai kerekasztal munkájában: A könyvtáros szakmát érintő kérdésekben egyeztetünk a szakmai kerekasztal tagjaival, részt vettünk annak munkájában. (A kerekasztal tagjai: IKSZ; MKE; Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma; Főiskolai Könyvtárigazgatók Egyesülete; Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége; Könyvtárostanárok Egyesülete; EKE).

Részvétel országos programokban

Az egyesület mindig szorgalmazta és összefogta az egyházi könyvtárak részvételét különböző szakmai programokban. Az első komoly program, amelyhez már nemcsak külső megfigyelőként vagy résztvevőként, hanem szervezőként, saját programokkal csatlakozott egyházi könyvtár (a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtára és a Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár) az egyesület szervezésében és bízta-tására a *Könyvtárak összefogása a társadalomért* elnevezésű program volt 2006-ban.

A kapcsolódás országos kezdeményezésekhez igen fontos, szükséges és hasznos lenne az egyházi könyvtárak számára. Megjelenhetnének az

Internet Fiesta rendezvénysorozatában, jelen lehetnének a könyvfesztiválon és egyéb programokon is.

Az „összefogás” rendezvény bizonyítja, hogy van keresnivalónk az ilyen jellegű rendezvényeken, van mit megmutatnunk (a nemzeti kulturális vagyon egy részét jelentő kulturális kincseinket, muzeális állományunkat, könyvtárainkat), képesek vagyunk korszerű könyvtári szolgáltatásokra a műemléki környezet, műemléki körülmények és a mostoha személyi feltételek ellenére.

Részvétel szakmai munkabizottságok munkájában:

2004 és 2007 között az egyesület az *Országos könyvtári digitalizálási terv* elkészítésével foglalkozó munkabizottság, valamint a *MOKKA-R Egyesület* munkájában vett részt.

Törvénytervezetek és szakmai anyagok véleményezése:

A korábbi évekhez hasonlóan 2004 és 2007 között is véleményeztünk különböző szakmai anyagokat, jogszabálytervezeteket (*reprográfiai jogdíj, muzeális dokumentumok kezelése és nyilvántartása, szerzői jogdíj*).

Más szakmai szervezetekhez hasonlóan véleményeztünk különböző szakmai anyagokat (Kulturális stratégia, Magyar könyvtárügy marketingstratégiája 2005–2007., Országos digitalizálási terv, Könyvtári stratégia 2007–2013, Könyvtáros Etikai Kódex). Ez utóbbinak aláírói között is szerepel az egyesület.

Külföldi kapcsolatok

Az egyesület két külföldi szakmai szervezettel áll kapcsolatban, az egyik az AKThB (Arbeitsgemeinschaft Katholisch-Theologischer Bibliotheken) – német katolikus teológiai könyvtárak munkaközössége, a másik a BETH (Bibliothèques Européennes de Théologie) korábban: Conseil International des Associations de Bibliothèques de Théologie, a Teológiai Könyvtárak Egyesüléseinek Nemzetközi Tanácsa.

2004-ben a tisztújító közgyűlésen felmerült, hogy az ATLA (American Theological Library Association) felé is „nyissunk”, érdeklődünk. Ezt meg is tettük, ám ezt a tengeren túli kapcsolatot az egyesület anyagi okok miatt nem tudja vállalni a személyes kapcsolattartás szintjén.

A kapcsolatot a két szervezettel (BETH, AKThB) a pannonthalmi Főapátsági Könyvtár,

annak vezetője, az egyesület első elnöke, *Bánhegyi Miksa* „hozta” az EKÉ-nek, aki az egyesületünk megalakulása utáni első években már nemcsak Pannonhalma, hanem az EKE képviselőjében is vett részt az éves összejöveteleken.

Egyesületünknek a BETH-tel van élőbb és rendszeresebb kapcsolata. Az EKE a BETH-hez kezdetben csak megfigyelői státusban csatlakozott, majd 2002 óta rendes tagként tartozik a szervezethez.

A kapcsolatfelvétel a BETH-tel és tagság a szervezetben az 1990-es évek végén Magyarországon uniós csatlakozásának reménye és lehetősége miatt volt fontos, mert ezt a szervezetet az Európai Unió is elismeri.

A szervezet 1996-ban és 2005-ben Magyarországon tartotta éves összejövetelét; 1996-ban Pannonhalmán, 2005-ben Debrecenben. Mindkét alkalommal több elnökségi tag jelen volt a rendezvényen. A külföldi találkozók minden évben részt vesz egyesületünk képviselője.

A 2004. évi tisztújító közgyűlésen egyesületünk már tizedik születésnapját ünnepelte. Az évfordulóra megírtam az egyesülés történetét. (Tízéves az Egyházi Könyvtárak Egyesülése. In: Egyházi Könyvtárak Egyesülése. Névtár 2004. Pannonhalma, 2004. p. 3–32.) A tanulmány végén ez olvasható:

„A 10. évforduló – mint minden évforduló – az ünneplés mellett számadásra és a további feladatok megfogalmazására is készíti az egyesülés tagjait.

Az egyházi könyvtárak – különleges gyűjteményük révén, mely vitathatatlanul a nemzeti kulturális örökség része – sajátos csoportot alkotnak a hazai könyvtárak között. Bár a rendszerváltást megelőző évtizedekben uralkodó hivatalos eszme ezt is megpróbálta, mégis letagadhatatlanul beletartoznak a hazai könyvtári rendszerbe, melyet éppen különleges gyűjteményükkel – gazdagítanak. Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése létrehozása a rendszerváltás utáni években igen fontos tett volt, mert életre keltette az egykor fényes, aztán szinte megsemmi-

sült vagy eltékozolt, romjaiban, maradványaiban is gazdag, de holt egyházi gyűjteményeket, s megteremtette az egyházi könyvtárak érdekképviselőjét.

A következő évek feladata az *állam és a szakma* részéről, hogy az egyházi könyvtárak (gyűjtemények) ismét elfoglalhassák méltó és megfelelő helyüket a nemzeti kulturális életben, a magyar könyvtári rendszerben. Mindez kultúrpolitikai feladat, s morális és anyagi megbecsülésben valósulhat meg. Az *egyházi könyvtárak* sürgető kihívása pedig, hogy egyre jobban bekapcsolódjanak a hazai és európai könyvtári, (köz)gyűjteményi, (köz)művelődési, információs rendszerbe”.

A 2004. évi közgyűlés megválasztott az egyesület elnökének. Az elmúlt három évről elmondhatjuk, hogy mozgalmas, tevékeny időszakot tudhatunk magunk mögött. Bátran állíthatjuk, hogy az egyházi könyvtárak és az egyesület fent megfogalmazott jelentőségét az elmúlt három évben az eddigieknél még erőteljesebben sikerült megismertetnünk a szakmai és döntéshozó szervezetekkel.

A 2004. évben megfogalmazott legtöbb törekvésünk megvalósult, az akkor felismert feladataink zömét elvégeztük, sőt az időközben adódó újabbakkal is megbirkóztunk. Az elmaradottaknak inkább a körülményeink voltak az okai, nem a tettekretségünkön múltak.

Sikereinkért, eredményeinkért köszönet és hála legyen!

Ásványi Ilona